

Člověk a jeho text

Kolokvium věnované památce pana prof. PhDr. Jana Kořenského, DrSc.

středa 29. listopadu 2023 od 13.00 do 18.00

Katedra bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci,
Křížkovského 10, 77180 Olomouc
zadní trakt, 1. patro, zasedací místnost děkanátu FF UP (dveře 2.25)

Program:

12.00 až 13.00 – prezence

13.00 – zahájení kolokvia

13.10 až 13.30

Jana Hoffmannová: *Co bylo napsáno o (člověku) Janu Kořenském a jeho textech*
Příspěvek na kolokvium „Člověk a jeho text“ bude pokusem o portrét Jana Kořenského na základě výběru citátů a poutavých nebo charakteristických výroků z textů napsaných o něm a jeho díle: z recenzí jeho knih, z blahopřejných medailonů napsaných k životním výročím, a bohužel už i z nekrologů. Takový výběr umožní mj. srovnání přístupů a názorů vrstevníků a spolupracovníků J. Kořenského na jedné straně a jeho žáků na straně druhé. A snad by takto mohl vzniknout i žánrově zajímavý text – jakási intertextová koláž, která by asi J. Kořenskému nebyla proti mysli.

13.30 až 13.40 – diskuse

13.40 až 14.00

Miloslav Vondráček: *Prožívání světa a přirozený jazyk*

Ve vitrážích (filo)logicko-filozofických studií J. Kořenského nacházíme četná odvolání na gnózi, pojem a hutné téma starořeckých škol. Způsob, jakým s ním Kořenský nakládá, přitom v mnohém předjímá reflexe moderních kognitivních věd. Odvozováním gramatických konstruktů ze sémantické báze propracovává fillmorovské myšlení nejen o pádu; vedle toho zkoumá potenciál procesuální gramatiky, to vše v rámci evropského strukturalismu a expandujících teorií her. Příspěvek je pokusem o nahlédnutí díla Jana Kořenského prizmatem myšlenek Eugena Finka, Gottloba Frega, Ludwiga Wittgensteina, Jana Patočky a Jaroslava Peregrina.

14.00 až 14.10 – diskuse

14.10 až 14.30

Zdeněk Starý: *Mě by jen zajímalo, kde udělali ... chybu*

Příspěvek prezentuje dvě situace (případy), kdy by si současní lingvisté měli klást podobnou „pelíškovskou“ otázku, za předpokladu, že jejich explanačním cílem je vysvětlení jazykové komunikace, resp. porozumění této komunikaci.

14.30 až 14.40 – diskuse

14.40 až 15.00

Alena Jaklová: *Čechoamerická periodika a jejich proměňující se funkce*

Příspěvek pojednává o periodickém tisku (nejčastěji novinách) českých imigrantů ve Spojených státech amerických a jeho proměňující se funkci. Česká imigrantská periodika a jejich funkce jsou charakterizovány od samého počátku jejich existence na začátku druhé poloviny 19. století až po dobu, kdy česky tištěný tisk v USA zaniká, tzn. po dobu cca 150 let.

15.00 až 15.10 – diskuse

15.10 až 15.40 – přestávka

15.40 až 16.00

Jindřiška Svobodová: *Kritické čtení řetězových e-mailů*

Autorka ve svém příspěvku provede kritické zhodnocení vybraných řetězových e-mailů. Konkrétně se zaměří na texty, které byly zachyceny v průběhu jednoho roku a byly věnovány kauze „Vrbětice“. Pozornost bude věnována především výrazovým prostředkům užitým při ovlivnění a manipulaci předpokládaných recipientů.

16.00 až 16.10 – diskuse

16.10 až 16.30

Oldřich Uličný: *Kořenského cesta od struktur jazykových ke komunikačním*

O lidské touze po komplexnosti/celostnosti poznání a o úskalích na cestě k ní. Jan Kořenský na cestě od gramatiky k pragmatice, sémiotice a filozofii jazyka. Kořenského kniha o pádu a inspirace pro modelování jazykových struktur. Poznámky k současnému vývoji adverbálního vs. adnominálního pádu v češtině.

16.30 až 16.40 – diskuse

16.40 až 17.00

Vojtěch Veselý: *Slovesa reakce v češtině a aktuální členění výpovědi*

Obsahem příspěvku je syntakticko-sémantická analýza skupiny sloves, které lze označit jako slovesa reakce. Jedná se o slovesa denotující děj, který je reakcí na určitý podnět (stimulus), např. *litovat, odmítnout, odpovědět, pomstít se, urazit se, vidět, závidět*. Přestože jde o slovesa syntakticky i sémanticky poměrně různorodá, je možné o nich formulovat několik hypotéz: 1. Stimulus je ve významu slovesa zakódován jako presupozice. 2. Stimulus je argumentem daného slovesa. 3. Stimulus je pro slovesa reakce sémanticky obligatorní. 4. Argument odpovídající stimulu je

syntakticky fakultativní. 5. Existuje tendence k tomu, aby stimulus nebyl vyjádřen v jádru výpovědi. V příspěvku budou prezentovány (a interpretovány) výsledky kvalitativně-kvantitativního korpusového výzkumu 24 českých sloves reakce, zaměřeného na prověření hypotézy č. 5 (avšak nepřímo také na prověření zbývajících hypotéz). Tyto výsledky je možné shrnout takto: hypotéza č. 5 se pro většinu zkoumaných sloves víceméně potvrdila; o těch slovesech reakce, u kterých se (spíše) nepotvrdila, neplatí také hypotéza č. 1 a/nebo hypotéza č. 4.

17.00 až 17.10 – diskuse

17.10 až 17.30

Luboš Veselý: Ke vztahu mezi předložkou a pádem: Přidělují české předložky pád?

Existují dvě základní interpretace syntakticko-sémantického vztahu mezi předložkou a tvarem jména v rámci tzv. předložkového pádu: 1) předložka je prius, pád posterius (pád se připojuje k předložce), předložka vyžaduje doplnění (komplement), jemuž přiděluje pád (někdy se hovoří o valenci předložek); 2) pád je prius, předložka posterius (předložka se připojuje k pádu), předložka o pádu nerozhoduje a svým významem specifikuje jeho sémantiku. Úkolem referátu bude: a) zamyslet se nad příčinami vzniku dvou protikladných pohledů na věc; b) představit (známé i nové) argumenty ve prospěch jedné, anebo druhé koncepce; c) posoudit váhu argumentů, popř. se pokusit říci, je-li jedna z koncepcí výstižnější.

17.30 až 17.40 – diskuse

Závěr kolokvia

Publikace příspěvků

Účastníci kolokvia „Člověk a jeho text“ mají možnost publikovat své příspěvky v tematickém čísle časopisu *Bohemica Olomucensia*, které vyjde v r. 2024.

Uzávěrka příspěvků: **31. ledna 2024**

Pokyny pro formální úpravu příspěvků: <https://bohemica.upol.cz/>

Příspěvky prosím vkládejte přímo do redakční webové aplikace, návod najdete v příloze tohoto e-mailu.